

Dkt. August Konkeli, Mambo ya Nyakati, Kipindi cha 9, Israeli ya Kihistoria

© 2024 Gus Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. August Konkeli katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Hiki ni kipindi cha 9, Israeli ya Kihistoria.

Tulimwacha Daudi akiwa ameanzisha ibada huko Yerusalemu.

Sasa tunataka kurudi kuzungumzia ufalme wa Daudi, ambao mwandishi wa historia anatoa katika baadhi ya sura za kipekee kuelezea ufalme jinsi anavyofikiria, jinsi anavyofikiri unawakilisha ufalme wa Mungu katika wakati wake, na pia katika wakati wa Daudi. Na kwa hivyo, sura hizi zinazofuata ni zile ambazo mwandishi wa historia anatuongoza kimsingi kwenye usimamizi wa ufalme wa Daudi kuhusiana na Walawi na maafisa wa serikali na matukio yote. Kwa hivyo, mwandishi wa historia katika sura ya 18 hapa anarudi nyuma kuzungumzia baadhi ya vita vilivyomwezesha Daudi kupata eneo.

Unajua, ikiwa kutakuwa na taifa, ikiwa kutakuwa na ufalme wa aina fulani, lazima kuwe na eneo. Na ufalme wa Yuda, kabila la Yuda, ni eneo dogo, kwa hivyo ilikuwa chini ya uongozi wa Daudi ndipo tulipata kitu kama ufalme au himaya ambayo eneo hilo linadhibitiwa. Kwa hivyo, Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anatuongoza kuelewa baadhi ya vita vya Daudi.

Anaanza na vita vya Wafilisti na Wamoabu. Hao ndio watu wa eneo hilo. Wafilisti ndio waliokuwa maadui wa Israeli kwa jadi upande wa magharibi, lakini ambao walikuwa wamepungua sana.

Miji ya Wafilisti ilikuwa Gaza, Ekroni na Ashdodi. Ukifikiria Israeli ya kisasa, Ukanda wa Gaza ni sehemu ya eneo la Wafilisti la kitamaduni. Na hivyo, Wafilisti walikuwa wakitafuta kupanua eneo hilo hadi kabila la Yuda na, ikiwezekana, hadi Mto Yordani kama walivyofanya walipomshinda Sauli.

Lakini anachofanya Daudi ni kubadili hilo na kushinda Ufilisti. Na Moabu, bila shaka, ilikuwa eneo lililokuwa kaskazini mwa Mto Arnoni, unaotiririka katikati ya Bahari ya Chumvi. Na kutoka hapo, ilikuwa kama nchi tambarare, kilima kirefu kilichotumika kama nchi ya Moabu.

Maeneo yake makubwa yalienea hadi Heshboni, ambayo iko ng'ambo ya ncha ya Bahari ya Chumvi. Kwa hivyo, haya ndiyo maelezo ya jinsi Daudi alivyotwaa eneo hilo upande wa mashariki wa Bahari ya Chumvi. Kisha mwandishi wa historia anaendelea kuzungumzia ushindi wa Daudi dhidi ya Edomu.

Sasa , tuliona Edomu hapo awali katika nasaba kama mlima wa Seiri. Huu ni eneo hilo kutoka ncha ya kusini ya Bahari ya Chumvi hadi Ghuba ya Aqaba. Na eneo hili lilikuwa limechukuliwa na muungano wa watu waliolegea.

Lakini ilikuwa muhimu sana kwa Israeli kila wakati, na ilitakwa na Daudi ili kupata ufikiaji wa bandari, Ezion-Geber, ambayo iko kwenye Ghuba ya Aqaba. Israeli ina ufikiaji wa Bahari ya Mediterania, na kisha ufikiaji wa kusini ulipitia Ghuba ya Aqaba. Na ili falme za Daudi na Sulemani zifanye kazi, zilihita msaada wa Wafoinike na Tiro na Sidoni upande wa kaskazini, kwa sababu walikuwa mabaharia.

Na kisha watu wa Ezion-Geber upande wa kusini. Kwa hivyo huo ndio umuhimu wa vita hivi. Baada ya mwandishi wa historia kuelezea hili, anatoa orodha ya watu wakuu wa Daudi.

Na hapa tuna marudio ya majina ambayo tumekuwa nayo hapo awali. Wale waliokuwa viongozi wao wa kijeshi, kama Benaya na Yoabu. Wale waliokuwa maafisa wao wa utawala, makuhani, na waandishi, kama Sadoki, na kadhalika.

Na walenzi wa ikulu, kwa hivyo huyo angekuwa Benaya. Na kwa hivyo orodha fupi tu hapo ya ukweli kwamba Daudi alikuwa na ufalme uliopangwa vizuri sana, taifa lililopangwa vizuri sana, jimbo, na alikuwa akipanua hili kuelekea kuwa ufalme. Kisha vita vya Daudi vilienea hadi mashariki.

Hapa, tuna kumbukumbu ya vita vya Daudi na Amoni na kisha na Waaramu. Ukifikiria eneo lililo upande wa mashariki wa Bahari ya Chumvi, tuna Mto Yabaki. Na Mto Yabaki ni ule unaotiririka kwenye Mto Yordani katikati ya Bahari ya Chumvi na Bahari ya Galilaya.

Na Mto Yabak unaelekea kusini, kama tunavyoweza kuuona hapo, ambapo una mji mkuu wa Raba. Kwa hivyo, vita hivi kwa kweli ni vita maarufu sana, vilivyosimuliwa kwa undani katika Samweli, ambapo watu wa Amoni, waliokuwa upande wa mashariki wa Mto Yabak, Waamoni, ndio waliosababisha ugumu kwa Daudi na kwa ufalme wake. Sasa, katika kitabu cha Samweli, kati ya sura ya 10 na sura ya 11, kuna mabadiliko ya ghafla sana kuhusu Waamoni walikuwa akina nani na walikuwa wakifanya nini.

Nataka kuwasomea sehemu ndogo ambayo imepatikana katika Vitabu vya Samweli vya Bahari ya Chumvi. Sehemu hii, bila shaka, iliachwa na kile tunachokiita haplography. Kwa maneno mengine, waandishi niliwaruka kutoka maneno na herufi zinazofanana kwenye mstari mmoja hadi maneno na herufi zinazofanana kwenye mistari kadhaa hapa chini.

Katika kumbukumbu za Samweli, ambazo tulikuwa nazo hadi ugunduzi wa Hati za Bahari ya Chumvi, mistari hii haikujulikana. Lakini katika hati ya Samweli, kama

tulivyo nayo kutoka kwenye Hati za Bahari ya Chumvi, mistari hii inapatikana sana. Ninaona inasikitisha kwamba ingawa watafsiri wa Biblia wanapenda kufanya ukosoaji wa maandishi na kurudi kwenye maandishi kama yalivyoandikwa, huwa hawajajumuisha hii.

Kwa kweli kuna tafsiri mbili zinazofanya hivyo. Moja ni Tafsiri Mpya ya Maisha, na nyingine ni Biblia ya Revised Standard. Lakini nadhani ni mistari michache muhimu sana, ambayo nitawasomea kuhusu Waamoni.

Nahashi, mfalme wa Waamoni, alikuwa akiwakandamiza vikali watu wa Gadi na Reubeni, walioishi mashariki mwa Mto Yordani. Sasa, tutakumbuka kwamba hii ilikuwa eneo la Reubeni, hapa hapa, na Gadi, hapa. Sasa, kinadharia walikuwa magharibi mwa Waamoni, lakini bila shaka, Waamoni, walioishi hapa katika jiji kuu la Raba, kwenye vyanzo vya Mto Yaboki, mara nyingi walikuwa vitani, wakijaribu kupanua eneo lao.

Kwa hivyo, aling'oa macho ya kulia ya kila mmoja wa Waisraeli walioishi huko, na hakumruhusu mtu yeyote kuja kuwaokoa. Sasa, vita huwa vya kutisha kila wakati, na huwa vya kikatili kila wakati. Tunaposoma mambo haya kuhusu vita katika Agano la Kale, tunapaswa kukumbushwa kwamba kwa kweli si tofauti yoyote katika siku zetu.

Sasa tunazungumzia zaidi kuhusu ugonjwa wa msongo wa mawazo baada ya kiwewe, lakini kwa kweli ni athari za kile mtu anachokiona vitani, na kipo sana kwetu, iwe tunazungumzia Afghanistan au Iraq miaka michache iliyopita. Mambo haya ni mabaya sana, na ni ya kikatili. Sasa, lengo la kung'oa jicho la kulia lilikuwa kwamba wapiganaji wengi walipiga risasi kwa kuvuta mshale nyuma kwa mkono wao wa kulia, na kwa hivyo jicho la kulia ndilo walilotumia kwa lengo.

Kwa hivyo, hii ilikuwa njia ya kuwalemaza wanajeshi wa Israeli. Kwa hivyo, Waamoni walikuwa wakipigana na makabila ya Reubeni na Gadi na kuwalemaza mashujaa wao. Kwa kweli, kati ya Waisraeli wote mashariki mwa Yordani, hakukuwa na hata mmoja ambaye Nahashi hakumng'oa jicho lake la kulia.

Lakini kulikuwa na wanaume 7,000 waliotoroka kutoka kwa Waamoni, nao walikuwa wameishi Yabesh-Gileadi. Kwa hivyo, Yabesh-Gileadi ulikuwa mji ulioko kaskazini kidogo, huko juu katika eneo la Sukothi, ambapo walikuwa na ulinzi zaidi kama taifa la Israeli. Na hapo ndipo tunapomtambulisha Nahashi, mfalme wa Waamoni, akija na kuwaabisha wanajeshi wa Israeli, ambayo ndiyo mwandishi wa historia anatuambia, na kile ambacho kitabu cha Samweli pia kinatuambia.

Kwa hivyo, huo ndio msingi wa hadithi hii maalum ya uchochezi wa Amoni. Sasa, katika hadithi hii, kama mwandishi wa historia anavyosimulia, Waamoni waliamua kwamba hawakuwa sawa na Waisraeli, na wakatafuta msaada kutoka kwa Waaramu

upande wa kaskazini. Na Aramu, bila shaka, ilienea hadi kaskazini mwa Bahari ya Galilaya, ikipita Damasko hadi eneo linaloitwa Aram- zoba .

Lakini Mwandishi wa Mambo ya Nyakati angetukumbusha kwamba kwa sababu Daudi alikuwa mwaminifu na kwa sababu Mungu ndiye aliyekuwa akimpigania, muungano huu ulishindwa. Kwa hivyo, kushindwa huku kuliishia kwa kuangamizwa kwa mji mkuu wa Waamoni huko Raba. Mwandishi wa mambo ya Nyakati kisha anarudi kutuambia jambo zaidi kuhusu ushindi mwingine dhidi ya Wafilisti, vita huko Gaza, ambayo iko magharibi mwa Yuda, na kushindwa kwa nduguye Goliathi.

Hili ni jambo ambalo liko wazi sana katika Mambo ya Nyakati, ambalo haliko wazi sana katika Samweli. Katika Samweli, katika simulizi, ni Daudi anayemuua Goliathi. Lakini kwa kweli, katika simulizi la askari mashujaa wa 2 Samweli sura ya 3 [2 Sam. 21L:19], ni Elhanani anayemuua Goliathi.

Sasa, mwandishi wa habari alisoma maandishi haya kwa njia tofauti, na kuna kila sababu ya kufikiria kwamba alikuwa sahihi, kwamba mwandishi wa habari alisoma kushindwa, ushindi wa Elhanani ulikuwa ndugu wa Goliathi. Kwa hivyo, sijui kwamba ni utata uliomsumbua mwandishi wa habari. Sidhani hivyo, kwa sababu anaacha utata jinsi ulivyo katika vyanzo vyake, ikiwa ndivyo anavyoupata.

Alitafsiri tu vyanzo vyake kusema kwamba mtu ambaye Elhanani alimshinda alikuwa nduguye Goliathi. Kisha, kulikuwa na vita huko Gathi, na Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anazungumzia kushindwa kwa jitu huko. Kwa hivyo, hii ndiyo njia ambayo ufalme wa Daudi ulipanuka kutoka kuwa mji wa Yerusalemu na maeneo yaliyouzunguka, kuelekea mashariki juu ya Moabu, kuelekea kusini juu ya Edomu, kuelekea magharibi juu ya Wafilisti, lakini kisha kuelekea mashariki na kaskazini upande wa pili wa Mto Yordani kwa kushindwa kwa Washami pamoja na Waamoni, kwa sababu hao wawili walikuwa wameungana pamoja na wote wawili walishindwa na majeshi ya Daudi.

Kwa hivyo, sasa tuna eneo kubwa ambalo limekuwa himaya ya Daudi chini ya udhibiti wake, ambalo litajulikana kama ufalme wa Daudi, ambao unaenea kutoka Ghuba ya Akaba kaskazini hadi safu za Lebanoni katika eneo la Aramzoba . Kwa hivyo, hili sasa ni eneo ambalo halitawaliwi na Daudi, kiasi kwamba ni eneo ambalo ana mamlaka juu yake, anawateua viongozi wao, na anakusanya kodi kutoka kwao. Kwa maneno mengine, Mwandishi wa Mambo ya Nyakati hapa anatuambia jinsi Daudi anavyokuwa himaya.

Huyu ni Dkt. August Konkel katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Huu ni kipindi cha 9, Israeli ya Kihistoria.